

Janusz Królikowski

"Ewangelia i kultura. Doświadczenie
środkowoeuropejskie", red. M.
Radwan i T. Styczeń, Rzym 1988 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 59/3, 191-192

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Syn Boży”, „Śługa Jahwe”, „Wielki Prorok z Nazaretu”, którymi określano Go w kontekście dokonywanych cudów. Za szczególnie ważne w omawianej publikacji należy uznać pokazanie, że Bóg Nowego Testamentu jest „Bogiem adoracji”; że jest Bogiem, któremu ze strony człowieka należy się adoracja integralnie przynależąca do wiary, którą wywołują i wspomagają Jezusowe cuda („abyście wierzyli”). Byłoby dobrze, gdyby książka T. Hergesela zainspirowała nowe i szersze poszukiwania na obszarze „misteriów mocy” (T. Hergesel nie powiedział ostatniego słowa), jak i całokształtu misteriów życia Jezusa, których domagają się dzisiaj wierzący oraz teologia.

ks. Janusz Królikowski, Gorlice

Ewangelia i kultura. Doświadczenie środkowoeuropejskie, red. M. Radwan SCJ i T. Styczeń SDS, Rzym 1988, Fundacja Jana Pawła II, Polski Instytut Kultury Chrześcijańskiej, s. 368 (*Sympozja Instytutu Jana Pawła II KUL*, t. 4).

Ewangelia i kultura to dwie podstawowe rzeczywistości, które decydują tak o poszczególnym człowieku, jak i całych narodach. Ile człowiek i naród stawia na Ewangelię i kulturę, tyle zyskuje pokoju, szczęścia, wolności, prawdy, dobra i miłości; tyle zyskuje siebie i Boga. Cennym, doniosłym i pouczającym jest ciągle szukanie potwierdzenia tej prawdy w dziejach chrześcijaństwa, dziejach pisanych na obszarze różnych „języków, pokoleń, ludów i narodów”.

Piękną kartę w dziejach przeżywania Ewangelii i kultury zapisały narody słowiańskie, chociaż ten zapis nie zawsze był właściwie oceniany i doceniany. Trzeba było dopiero papieża—Polaka, papieża—Słowianina, aby zwrócić oczy świata na ten ciekawy krąg ewangeliczny i kulturowy, i nie tylko oczy świata, ale i oczy samych Słowian. Dokonało się to szczególnie w słowiańskiej encyklice papieża Jana Pawła II *Slavorum Apostoli*.

Jednym z pierwszych owoców refleksji Słowian nad sobą i swoimi dziejami jest publikacja *Ewangelia i kultura. Doświadczenie środkowoeuropejskie*, która w swej zasadniczej części (cz. II) zawiera materiały z sympozjum pod takim samym tytułem, jakie odbyło się w Lublinie w dniach od 8 do 21 maja 1987 r. z inicjatywy Instytutu Jana Pawła II, Lublin, i Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej, Rzym. O środkowoeuropejskim doświadczeniu Ewangelii i kultury mówili reprezentanci całej słowiańszczyzny oraz ludzie związani z nią różnymi więzami: T. Styczeń SDS, S. Nagy SCJ, S. Świążawski, Cz. Zgorzelski, A. Gieysztor, kard. H. Gulbinowicz, M. Radwan SCJ, abp M. Marusyn, R. Łużny, R. Korzenszky OSB, F. Litva SJ, N. Lobkowicz, M. A. Krąpiec OP, J. Strykowski, K. Dedecius.

W części pierwszej omawianego tomu umieszczono teksty papieża Jana Pawła II, które głęboko wiążą się z tematyką sympozjum, stanowiąc dla nich jakby punkt odniesienia. Są to: homilia ze Wzgórza Lecha w Gnieźnie (3 czerwca 1987), encyklika *Slavorum Apostoli* i przemówienia z trzeciej pielgrzymki: na Zamku Królewskim w Warszawie, do przedstawicieli świata nauki w auli KUL, do pracowników i studentów KUL, w katedrze wawelskiej, do ludzi morza, na Zaspie w Gdańsku, do młodzieży na Westerplatte, podczas spotkania ze światem kultury i sztuki w kościele Św. Krzyża w Warszawie i do episkopatu Polski.

Część trzecia zawiera laudacje ku czci abpa Luidvikasa Povilonisa MIC i Karia Dedeciusa, doktorów *honoris causa* KUL, list abpa L. Povolonisa do rektora KUL oraz wkład K. Dedeciusa.

Z lektury materiałów zebranych w publikacji *Ewangelia i kultura* wylania się wielkość słowiańskich doświadczeń we wprowadzaniu ewangelicznych mocy i światła w życie Europy Środkowej. Z tych mocy i światła zrodziły się

ideały, które kształtowały oblicze ducha Polaków, Litwinów, Białorusinów, Ukraińców, Węgrów, Słowaków i Czechów; z tych mocy i światła wyrastały wzory o czystym kształcie moralnym, wzory życia prawdą, solidarnością, miłością, przebaczeniem, służbą. Ale to nie wszystko! Doświadczenia słowiańskie związane z Ewangelią i kulturą potrzebują odtworzenia, potrzebują nowego przeżycia i twórczych przekształceń na taką miarę, jakiej domaga się słowiańskie i chrześcijańskie „dzisiaj”. Nie można szczycić się tylko przeszłością, bo przecież dzisiaj, może intensywniej niż kiedykolwiek od czasów świętych Cyryla i Metodego, trzeba na nowo podjąć trud wpisywania Ewangelii w kulturę narodów środkowej Europy. Będzie to jednak o tyle łatwiejsze, o ile zapoznamy się z bogatymi zasobami dotychczasowych doświadczeń. Trzeba więc zintensyfikować badania nad słowiańskimi doświadczeniami Ewangelii i kultury, do których dobrym wstępem jest omawiana publikacja.

ks. Janusz Królikowski, Gorlice

Hugolin LANGKAMMER OFM, *Biblijne podstawy duchowości chrześcijańskiej*, Wrocław 1987, Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, s. 285.

Pismo Święte to Boża księga o człowieku. Nie ma takiej rzeczywistości ludzkiej, która nie znajdowałaby w Piśmie Świętym swego opisu i możliwych rozwiązań w obliczu przychodzących problemów. Słowo Boże nie boi się człowieka i jego złożonej rzeczywistości; podchodzi do niego z mocą, gdyż „wszystko odkryte i odsłonięte jest przed jego oczami” (Hbr 4, 13). Skutkiem tego podejścia jest pokazanie człowiekowi takiej pozycji, na której stojąc będzie mógł uporać się ze sobą.

O. H. Langkammer, znany i zasłużony biblista, tym razem zaprezentował nam kolejne owoce swoich poszukiwań biblijnych w tomie *Biblijne podstawy duchowości chrześcijańskiej*. Książka ta jest próbą mówienia o duchowości chrześcijańskiej niejako od nowa — od Pisma Świętego, jak życzy sobie tego Kościół począwszy od encykliki *Divino afflante Spiritu* Piusa XII, przez nauczanie Soboru Watykańskiego II do nauczania papieża Jana Pawła II.

O. Langkammer rozpoczyna swoje rozważania od przedstawienia wizji duchowości, jaka wyłania się z Pisma Świętego, szczególnie z Nowego Testamentu (rozd. I). Duchowość chrześcijańska, jak wskazuje nasz autor, to życie w Duchu Świętym o znamieniu chrystocentrycznym (przez Chrystusa), prowadzące do Ojca. U podstaw duchowości chrześcijańskiej znajduje się Jezus Chrystus i Jego orędzie o Królestwie Bożym, którego „konstytucją” jest Kazanie na Górze. Weryfikacją ducha Ewangelii w życiu uczniów Jezusowych jest „pójście za Nim” w ofiarnej miłości, realizujące się w Kościele. Z duchowością „pójścia za Jezusem” ściśle łączy się duchowość naśladowania (1 P 2, 21—24). Duże znaczenie dla duchowości chrześcijańskiej ma nauka św. Pawła. Nasz autor zwraca więc uwagę na ontologiczną podstawę całej duchowości chrześcijańskiej, jaką jest Pawłowa nauka o „bycie w Chrystusie” — *esse in Christo*. Wyjaśniając tę naukę pisze o. Langkammer: „W nim konkretyzuje się nasze życie, nabiera nowego sensu nadprzyrodzonego, Bożego. W Chrystusie dokonuje się już obecnie nasza eschatyczna tożsamość chrześcijańska, w Nim dojrzewa do pełni, zdąża do Boga w wieczności. W chrzcie dokonuje się sakramentalne odłączenie od Adama i rozpoczęcie życia w Chrystusie. Żyć w Chrystusie znaczy wtedy także być włączonym w Jego potężny organizm, jakim jest Kościół, którym kieruje Duch Święty” (s. 42). „Bycie w Chrystusie” ma charakter personalno-egzystencjalny, eklezjalny, sakramentalny, eucharystyczny i pneumatyczny.

W rozdziałach II—VIII sygnalizowanej publikacji o. H. Langkammer omawia z punktu widzenia biblisty najważniejsze „obszary” duchowości chrześcijańskiej. Otrzymujemy więc charakterystykę duchowości pracy ludzkiej (rozd. II), odpoczynku (rozd. III), modlitwy (rozd. IV), cierpienia (rozd. V), małżeństwa (rozd. VI), kapłaństwa (rozd. VII), życia zakonnego (rozd. VIII).